

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa G. Ś.

przeciwko A. S., Z. D., S. J., W. K., G. K., R. K. i W. P.

o ochronę dóbr osobistych

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 16 stycznia 2019 r.,

wniosku sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]: [...] oraz delegowanych sędziów

Sądu Okręgowego w K. [...]

o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy I ACo [...] Sądu Apelacyjnego w [...],

1. wyłącza od rozpoznania wniosków sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym w K. o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy następujących sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]: [...] oraz sędziów delegowanych do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...]: [...];

2. wyznacza Sąd Apelacyjny w [...] do rozpoznania wniosków sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym w K. o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy.

UZASADNIENIE

Powódka G. Ś. wniosła pozew o ochronę dóbr osobistych przeciwko sędziom Sądu Apelacyjnego w [...]: A. S., Z. D., S. J., W. K., G. K., R. K. i W. P..

Po sprecyzowaniu żądań pozwu pełnomocnik powódki z urzędu wniósł o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w K. jako rzeczowo właściwego (pismo procesowe z 27 września 2017 r. – k. 177). Sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. na podstawie art. 17 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 200 § 1 k.p.c. (postanowienie z 26 października 2017 r. – k. 209).

Po przekazaniu sprawy do Sądu Okręgowego w K., sędziowie tego Sądu wnieśli o ich wyłączenie na podstawie art. 49 k.p.c. od rozpoznania sprawy, ponieważ pozwanymi w sprawie są sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...], którzy sprawują bezpośredni nadzór instancyjny nad orzeczeniami wydawanymi przez sędziów Sądu Okręgowego (oświadczenia sędziów Sądu Okręgowego w K. – k. 239 – 344, k. 350 – 354, k. 360 – 367).

Wnioski sędziów Sądu Okręgowego w K. o ich wyłączenie zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w [...] w celu ich rozpoznania i rozważenia wyznaczenia innego sądu do rozpoznania sprawy (pismo przewodnie z 30 lipca 2018 r. – k. 345).

Po przedstawieniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] sędziowie tego Sądu wnieśli o ich wyłączenie na podstawie art. 49 k.p.c., podnosząc, że istnieją okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności podczas rozpoznawania sprawy, ponieważ pozostają w relacjach służbowych oraz koleżeńskich z pozwanymi sędziami Sądu Apelacyjnego w [...] (oświadczenia sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] – k. 348, k. 356, k. 369, k. 376).

Wnioski sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozpoznania (pismo przewodnie – k. 378). Ponieważ jednym z pozwanych jest sędzia W. P., obecnie sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, sprawa została skierowana do rozpoznania przez sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego. Co prawda powódka cofnęła pozew przeciwko pozwanemu sędziemu W. P. (k. 74), jednak do tej pory nie doszło do umorzenia postępowania w stosunku do niego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 49 k.p.c., niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48 k.p.c., sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że orzeczenie o wyłączeniu sędziego staje się niezbędne, gdy strona ma lub mogłaby mieć chociażby subiektywną, lecz uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 29 października 1993 r., I CO 37/93, LEX nr 78451; z 19 listopada 1981 r., IV PZ 63/81, LEX nr 8371; z 15 stycznia 2008 r., III SO 8/07, niepubl.).

Również w doktrynie uznaje się, że przyczyną wyłączenia jest sama możliwość powstania wątpliwości, i to zarówno u podmiotów zgłaszających wnioski o wyłączenie, jak i u innych występujących w procesie, jak również u osób spoza procesu. Sąd postanowi o wyłączeniu sędziego, jeżeli stwierdzi możliwość istnienia tych wątpliwości, niezależnie od własnego przekonania o ich zasadności (por. M.Jędrzejewska [w:] T.Ereciński, J.Gudowski, M.Jędrzejewska, Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, cz. 1, t. I, Warszawa 2004, s. 159).

W ocenie Sądu Najwyższego okoliczności przedstawione we wnioskach sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (oraz sędziów Sądu Okręgowego w K., delegowanych do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...]) o ich wyłączenie zasługiwały na uwzględnienie. Skoro pozwanymi w sprawie są sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...], rozpoznanie jakiegokolwiek wniosku formalnego, żądania procesowego lub innej kwestii przez innych sędziów tego Sądu, pozostających z pozwanymi w relacjach służbowych lub koleżeńskich, mogłoby wywołać subiektywne wątpliwości nie tylko uczestników procesu (np. powódki), lecz także opinii publicznej co do bezstronności sędziów tego Sądu przy rozpoznawaniu sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosków złożonych przez sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (oraz sędziów Sądu Okręgowego w K. delegowanych do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...]) o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy na podstawie art. 49 k.p.c.

Wniosków o wyłączenie nie złożyli sędziowie, którzy są pozwanymi w sprawie, jednak oni podlegają wyłączeniu z mocy ustawy na podstawie art. 48 k.p.c. Tych sędziów nie dotyczy postanowienie Sądu Najwyższego.

Wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (z mocy ustawy albo na podstawie postanowienia Sądu Najwyższego) stanowi z mocy art. 44 k.p.c. przesłankę do wydania aktu o charakterze organizacyjno-administracyjnym, jakim jest postanowienie o wyznaczeniu innego sądu – na obecnym etapie do rozpoznania wniosków o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziów Sądu Okręgowego w K.. Sąd Najwyższy wyznaczył w tym celu Sąd Apelacyjny w [...] (jako sąd sąsiedniej apelacji).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 52 k.p.c., 49 k.p.c. i art. 44 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.